

A JPCF és partnerei részletes kutatása és elemzése a sakkoktatás aktuális helyzetéről a V4-es országokban

Összefoglaló

A sakk oktatása egyre inkább kiemelt figyelmet kap világszerte, és egyre több országban ismerik fel annak előnyeit a gyerekek fejlődése szempontjából. A játék és tanulás kombinációja révén a sakk fejleszti a stratégiai gondolkodást, a problémamegoldó képességet, a kreativitást és az analitikus készségeket. A V4 országok (Csehország, Lengyelország, Szlovákia és Magyarország) között is egyre inkább teret nyer a sakk az oktatásban, és számos kezdeményezés indult a sakk népszerűsítése és bevezetése érdekében az oktatási rendszerekbe. A projektben részletesen megvizsgáltuk a sakk jelenlegi helyzetét az oktatásban a V4 országokban. A kutatás kezdeményezője a Judit Polgár Chess Foundation, amely a sakk oktatásának és gyakorlásának előmozdítását tűzte ki célul. Ez a kezdeményezés olyan módszereket és eszközöket kínál, amelyek hozzájárulnak a sakk hatékony integrációjához az oktatási folyamatokba.

A tanulmányhoz 2405 intézmény válaszolt, amelyek között óvodák, iskolák, sakk klubok, akadémiák és szabadidőközpontok is szerepeltek. Az ezek közül 1375 intézmény és szervezet erősítette meg, hogy valamilyen módon foglalkoznak sakkoktatással. A pontos megoszlás a következőképpen alakult: 394 óvodából 148-ban, 1783 általános iskolából 1033-ban van sakkos foglalkozás. A kérdőívet kitöltő 228 sakk klub/akadémiából 194 szervezet biztosít lehetőséget a 15 éven aluli gyerekek számára. Ez a széleskörű részvétel lehetővé tette számunkra, hogy átfogó képet kapjunk a sakk helyzetéről az oktatásban a V4 országokban. Emellett meghívtunk szakértőket is, akik részletes elemzést és értékelést nyújtottak a sakk oktatási folyamatokról, a fejlődési tendenciákról és a jövőbeli lehetőségekről. A V4 országokból további partnerek: Cseh Sakkszövetség, Pozsonyi Sakkakadémia "BCA" és a Wasko Hetman GKS Katowice Sakk Klub

A kérdések és kutatási témák a felméréshez a partnerek közös egyeztetésével és az oktatási szakértők aktív részvételével kerültek meghatározásra. A JPCF volt a kidolgozója a felméréshez szükséges eljárásoknak és kérdéseknek. Minden partner a saját országában irányította a kutatást, melyet egy kijelölt szakértő vezetett, ezáltal részt vett a kutatási feladatokban. Ez magában foglalta az érdekelt felek körének felmérését, kérdőívek kiküldését, interjúk készítését a választott érdekelt felekkel, valamint az adatok elemzését és további információk nyújtását a sakkoktatási programokkal kapcsolatban. A JPCF vállalta a végső jelentés összeállítását, amely összefoglalja a kutatás eredményeit és következtetéseit. Ezáltal biztosítjuk a szakmai és átfogó jellegű kutatás eredményeinek összehangolását és prezentálását a V4 országok számára.

Az eredményekben látható markáns magyar részvétel oka az, hogy a Polgár Judit Módszer óvodásoknak szóló "Sakkjátásztér Képességfejlesztő" és az iskolák alsó évfolyamainak szóló "Sakkpalota Képességfejlesztő" és "SakkTesi Mozgásfejlesztő" programjai révén az elmúlt 10 évben a JPCF szoros kapcsolatot tartott az intézményekkel. Ezek a programok lehetővé tették a magyar intézmények számára, hogy aktív módon részt vegyenek a sakkoktatásban, ami jelentősen befolyásolta az eredményeket és az oktatási intézményekben folyó sakktevékenységek számát.

Óvodák:

A kutatás során 394 óvodából érkezett válasz, melyekből 7 szlovák, 12 cseh, 12 lengyel és 117 magyar, azaz összesen 148 óvodában tartanak sakkos foglalkozásokat. Az általuk küldött adatok alapján, az érintett intézményekben kb. 1745 gyermek érintett a sakkoktatásban. Ebben a korosztályban a sakkos foglalkozások fő célja az egyéni képességek fejlesztése és a szabadidő hasznos eltöltése. A versenyfelkészítés ebben az időszakban még kevésbé hangsúlyos. A partnerek

egyöntetű válaszai alapján hivatalos programok egyik országban sincsenek, melyek az óvodákra nézve ajánlott lenne. Magyar részről viszont egyre több óvoda vezeti be a "Sakkjátásztóter Képeségfejlesztő" programot, vagy más sakk módszertani füzetek alapján dolgoznak.

Iskolák:

A négy országból összesen 1783 válasz érkezett az általános iskolák részéről. A válaszadók közül 1033 iskolában (22 szlovák, 29 lengyel, 232 cseh és 750 magyar) tartanak valamilyen formában sakkos foglalkozásokat. Az általuk küldött adatok alapján, az érintett intézményekben kb. 34680 gyermek érintett a sakkoktatásban. Vannak iskolák, ahol a délelőtti munkarendbe be tudják építeni a sakkos foglalkozásokat, van, ahol csak délután szakkör, tehetséggondozó foglalkozásokon tudják megoldani a gyerekek foglalkoztatását. Több olyan iskola van, ahol mindkét forma (délelőtt és délután) megvalósul.

A délutáni munkarendbe beépített foglalkozásoknál már színesebb a kép a heti óraszámokat illetően. Túlnyomórészt itt is heti 1 foglalkozást tartanak az iskolák, de a heti 2 és a 3-nál több sakkos foglalkozás sem ritka. A kutatásban résztvevő iskolákból összességében kb. 12 325 gyermek vesz részt a délutáni foglalkozásokon.

Az iskolás korosztálynál is elsődleges a képeségfejlesztés és a szabadidő hasznos eltöltése, de a kutatásban részt vevő intézmények egyötödében már megjelent a versenyfelkészítés is.

Sakk klubok/akadémiák/szabadidőközpontok:

A 228 válaszadó szervezetből 5 lengyel, 22 szlovák, 113 cseh és 54 magyar sakk klub/akadémia/szabadidőközpont, összesen 194-en nyilatkoztak úgy, hogy van náluk 15 évnél fiatalabb gyerekeknek tartott foglalkozás. Az általuk küldött adatok alapján, az érintett szervezetekben közel 7000 gyermeket foglalkoztatnak.

Eredmények és következtetések:

A partneri vélemények alapján az alábbi lehetőségeket látjuk arra vonatkozóan, hogyan lehetne motiválóbba és kihívást jelentőbbé tenni a sakk oktatását a gyerekek számára:

Online partneriskolák: Létre lehet hozni egy online rendszert, amely segítségével partneriskolákat lehetne találni a V4-es országokból. Az együttműködés során online versenyeket lehetne szervezni, iskolák közötti mérkőzéseket, levelező játékokat, e-mailezést, videofelvételek megosztását és konferenciákat tartani. Ez nemcsak a sakkot fejlesztené, hanem más területeken is hasznos lehet.

Értékek népszerűsítése: Szükség van olyan kampányokra és platformokra, amelyek népszerűsítik a sakk által közvetített értékeket. Nemzeti és nemzetközi konferenciák, bevált gyakorlatok cseréje és több szponzoráció segíthet a siker elérésében.

Egyszerűbb hozzáférés a sakkhoz: A sakkot vonzó módon kell bemutatni a gyerekeknek. Egyszerű lépések, mint például sakk-készletek elhelyezése az iskolákban vagy tanárok megtanítása a sakkozásra, hozzájárulhatnak a sakk népszerűsítéséhez.

Iskolai sakkprogram: Az iskolákban lehetőséget kell biztosítani sakkoktatásra és sakkprogramokra. A tanárok vagy szakképzett oktatók vezetése mellett a gyerekek megtanulhatják a játék alapjait és részt vehetnek kisebb szintű helyi versenyeken.

Délutáni szakkörök: A sakkot össze lehet kötni délutáni szakkörökkel, ahol a gyerekek tovább fejleszthetik játékukat és részt vehetnek haladó szintű szakkörökön.

Sakk klubok és versenyek: A tehetséges játékosoknak lehetőséget kell adni a csatlakozásra sakk klubokhoz, ahol rendszeres játék és edzés vár rájuk. Versenyeken való részvétel és tapasztalatcsere lehetősége segíti a fejlődést és motivációt biztosít a gyerekeknek.

Ez a háromlépcsős rendszer (iskolai sakkprogramok-délutáni szakkörök-sakk klubok és versenyek) lehetővé teszi a gyerekek fokozatos fejlődését a sakkban, miközben mindig új kihívásokkal találkoznak. Fontos, hogy ezek a rendszerek összehangoltak legyenek és támogassák egymást a gyerekek fejlődésének és motivációjának biztosítása érdekében.

Összességében a projektnek jelentős pénzügyi forrásokra van szüksége, beleértve a tanárok képzését, a felszerelések beszerzését és a versenyek támogatását. Az online sakkfejlesztésnek kiemelt figyelmet kell kapnia, és fontos a nemzetközi elérhetőség biztosítása. A sikeres projekt megvalósításához szükség van egy összetett csapatra és egy átfogó oktatási anyagra, amely segíti a sakkjáték megismerését és a gyerekek képességfejlesztését.

Budapest, 2023. július 5.

V4 Educational Chess Summit